

HEJDÁNEK OPĚT V BRNĚ

Tentokrát na tři dny (2.-4.2.), se třemi přednáškovými večery. Pokusím se shrnout páteční přednášku "Smysl dějin a smysl v dějinách". V sobotu následovalo mistrovo exposé vlastního pojetí filosofie, jemuž, jak se obávám, zatím rozumí jen on sám.

Zakladatel dnes už slavných pondělků navázal na diskusi o smyslu českých dějin a filosoficky ji tematizoval: "Je možný logos (smysl) dějin?" Otázka nás přenáší do světa řeckého myšlení, kde musíme nejprve začít u pojmu FYSIS. S odvoláním na kořeny slova (rodit se, růst), a na Herakleita mají FYSIS jen vnitřně integrované jsoucnosti: rodí se, rostou, zanikají. Růst znamená organickou integraci, tedy sjednocovací působení logu. Bez něj by svět stal jen hromadou vnitřně nespojitých věcí. Právě LOGOS je odpovědný za živou jednotu tím, že vybaví ("naprogramuje") jsoucnosti příslušné FYSIS. Tu však nemůžeme považovat za nějaký materiální substrát, základ, na němž se odehrává "život", zinscenovaný logem. Až nebyla řečena, v myslí mi aněla Patočková sumace FYSIS předsekratiky jako prapohybu celku, jeho vznikání, změnky a jevování a zanikání. Zde pan doktor trpce lál eleatům (Parmenides, Herakleitos), že za jsoucí označili to, co jest beze změny, bez pohybu, čímž ukázali cestu metafyzickému myšlení. Filosofie se s ním nemůže dodneska vyprostit. Po krátké mezipřestávce o logu uměleckého díla, který prostředkuje divák, nebarevné skvrny na plátně nebo napsaná partitura, přišla na pořad otázka dějin.

Bez působení logu by také byly jen hromadou nespojitých faktů. Logos je však integruje pomocí FYSIS; celkem pohybu jsou lidé v dialogu, protože každý nějak rozumí tomu, co se děje (nejen historici). Dialog, správně řečeno, smyslu (logu) se děje pouze v našem vědomí; proto nejsou dějiny vyjevováním předem daného smyslu (Hegel, Marx) a jsou dějinami jediné tehdy, jestliže lidé dějinně myslí a jednají. Právě takové pochopili, že v dialogu se společně nazírá pravda jako ALÉTHIA, odkrytost.

I dějiny se mohou stát místem zjevení pravdy, spřítomňované lidmi, kteří uměli správně odpovědět na výzvu dané chvíle (adaptován anglický historik A. Toynbee). Zde se vynořuje základní problém: jak nás může pravda oslovit? Její hlas je tichý, představuje se jako vrtošivá dáma, má své období skrytosti, mlčení. Musíme být schopni nejprve naslechnout, uslyšet, pak jí porozumět a podle ní jednat. Právě v dialogu se učíme naslechnout, osbojujeme si pohotovost vyslechnout pravdu. Setkat se s ní však můžeme jen v reflexi. V re-flexi, ohybu myšlení od sebe zpět k sobě (bere za předmět samo sebe), je nejsajímavější prostřední moment mezi odstoupením a novým přístupem k sobě. Necháváme se "za sebe", jsme vychýleni z aktuální jsoucnosti do budoucnosti, mimo sebe (EX-STASIS). V tomto okamžiku, kdy jsme zbaveni nás samých, připraveni otevřít se novému, jež k nám svobodně přichází, zná nás může pravda oslovit, motivovat k činu, vnitřně proměnit.

Shrme: dějiny samy o sobě jsou beze smyslu, logos dějin se zjevuje jen v logu lidí, kteří v dějinách jednají smysluplně, tedy podle pravdy. Byli lépe než jiní připraveni odpovědět na výzvu určité situace a udělali to. Majdou se i doby, kdy pravda mlčí (zkušenost Izraele i všech opravdových umělců), ať už v rachotu prádankých slov nebo proto, že se jí nenaslechnou. Logos není v naší moci: od nás vyžaduje otevřenost, připravenost, bdění. Jedině pak je možné uslyšet hlas pravdy, zde rozuměj smysl přítomné dějinné chvíle; je suverénní, na nás nezávislý, promlouvá k nám skrze dějiny.

Diskutovat bylo očem. Mistr potvrdil mé podezření, že místy slyším zakukleného Jasperse; v mnohém se u něj inspiroval. Chce ovšem sadit sam, kde Jaspera skončil. Bohatost a vnitřní síla filosofického nazírání opravňuje k naději, že jen co se ve filosofii naučíme pracovat s nepředmětnými intencemi, transcendence už nebude mluvit jen řečí šifer.

Vůči Mezníkovi Hejčánek jasně rozlišil dějiny a pouhou časovou posloupnost dějů. Dějinné myšlení vzniklo až ve starém Izraeli, kdy se Židé prostřednictvím pšgrorocké interpretace Božího zjevení naučili odhalovat čas v jeho jedinečném smyslu. Začali vidět minulost jako minulost, ne jako přítomnost stělesňanou opakováním archetypu (mýtické spřítomnění děje "in illo tempore"). Dějiny tvoří až vědomý postoj k času, jsou tedy neseny a udržovány lidskou aktivitou, vůlí žít v dějinách. Na minulosti pracujeme jako na stavebním kameni, tvoří součást naší živé přítomnosti, která se zároveň otvírá ve víře a v naději tomu novému, se přichází a budoucnosti (viz Rahnerovo pojetí Boha jako Absolutní budoucnosti).

Šabatova otázka po smyslu maďarského povstání a problém jak reagovat na zjevování pravdy donutily mistra k upřesnění: i samo čekání je aktivitou. Jsme však obklopeni světem věcí, strkání se a tam zmatenou dobou, proto i apel může být nepravý. Je třeba přesně rozlišit výzvu a výzvu doby: ta může být jen výzvou věcí, popř. výzvou lidí, kteří netlumochí pravdu, ale jen jednotlivé zájmy. Musíme tyto výzvy neustále přetvářet a oprávnit je u sebe jako pravé. Zde už se dá mluvit o určité přítomnosti pravdy. A nemluví-li, pak je třeba učít se už předchůdců, nechat se inspirovat jejich historickým příkladem.

Tolik alespoň k podstatnému. Nemohu ovšem zachytit jiskřivý Hejčánekův projev, z něhož mluvíla vášně a láska k filosofii. Smetl z ní nánosy mechanicky přešvycaných moudrostí, ukázal ji v jejím, už dva tisíce let mladém kouzlu: jako svrchované důstojnou činnost ducha, namáhavé umění, jak se dobírat pravdy, osazující svým světlem celou hlubinu naší existence ve vendejším světě.

Ladislav Hejčánek

SMYSL DĚJIN CONTRA SMYSL V DĚJINÁCH

1. FYISIS a Řeků (od FYEIN a FYESTHAI): jen "pravá jsoucná" mají FYISIS, nikoliv "hromada věcí náhodně rozházených" - srv. Hérakleitos, zl. B 124, a Empedokles, zl. B 8 - FYISIS X THANATOS.
2. Povaha uměleckého díla a rozdíl od "konkrescentní" skutečnosti (tj. pravého jsoucná): vnitřní svět díla X jeho vnější podoba. Umělecká díla žijí "nepřavě", protože na lidský účet. Garantem vztahů mezi jejich vnitřní a vnější stránkou není nic jin než vnitřního (immanentního), nýbrž člověk, který jim dá žít tak, že jim poskytne kus sebe, kus svého života, něco své krve.
3. Struktura pravých událostí: LOGOS (ev. FILIA atd), přebývajícím uvnitř vristlý v ády - Empedoklés, zl. B 8 17 (ev. zl. KB 19). Teilhard de Chardin: "unitées naturelles", které mají "dedans" a "dehors". SIMFYISIS jakožto concretum. Agregace contra konkrescence (Whitehead).
4. Ani dějinné události nejsou pravými jsoucnými, nýbrž garantem jejich integrity je také člověk. Všechno, co se děje dějinného v dějinách, prochází lidským vědomím ("hlavou" - což znamená, že si vědomí uvědomuje všechno a vždy správně, "pravdivě". Rozdíl mezi "nutností" přírodní a "nutností" v skutku dějinnou. Význam vědomí, myšlení, poznání pro povahu dějinných struktur. LOGOS v myšlení a LOGOS v dějinách.
5. Staré myšlenka rozhovoru (dialogu) jako místa, kde se vyjevuje pravda, kterou původně "nemá" žádný z partnerů vstupivších do dialogu. V jakém smyslu je dialog "celek" či "integrita"? Garantem integrity dialogu mohou být pouze jeho účastníci. Kde však máme hledat garanta sjednocení integrovaného dialogu s pravdou, která není podmínkou jeho integrity, nýbrž leda podmínkou toho, že se uprostřed dialogu pravda vyjeví (ale může se také nevyjevit)?

6. Dějiny jsou místo, kde se odehrává každý dialog, a tedy jako místo, kde se uprostřed některých dialogů může vyjevit pravda (aniž by ji k tomu bylo možno donutit, jako se příroda donucuje v experimentu). Dějiny jako místo, kde pravda (smysl) člověka oslovuje a stává se pro něho bytostí, na kterou je třeba odpovědět (Toynbee: challenge I response).

7. Reflexe je místo, kde se pravda vyjevuje jako pravda. Struktura reflexe: odstup od sebe, který je nutným předpokladem přístupu k sobě. Moment odstupů od sebe, kdy se subjekt ještě nevrátil k sobě; kde stojí "ven se sebe" (EKSTASIS). Ohrazení proti možnému neporozumění - rozdíl od mystického pojetí.

8. Antropologický exkurs: člověk jako bytost víc než biologická, totiž jako bytost reflektující, tj. schopná "stát ven se sebe", přesunout jakoby své těžiště z toho, kým a čím "je", do budoucnosti: bytost, která "je" spíš to, čím "bude", než čím "je" (nyní). EKSTASIS - lat. ex-sistentia. Jaspersovo pojetí člověka jako Dasein a jako "mögliche Existenz".

9. Místem setkání člověka s pravdou je budoucnost: pravda nemá člověk nikdy před sebou jako předmět, ale pouze jako ne-předmět, tedy ne-jasno, to co (ještě) není. Ale s tím, co ještě není, se nemůže člověk setkat takový, jaký již jest, nýbrž takový, jaký "ještě není". Při setkání s pravdou tedy u "toho" člověk ve své aktuální danosti není a nemůže být přítomen ("při tom"). Má-li se s pravdou vskutku setkat, musí člověk nechat sám sebe za sebou, otočit se k sobě zády. To mimo jiné znamená, že musí umlknout a pravdě naslouchat, tj. být připraven ji zaslechnout. Pravda ovšem může také mlčet; svou připraveností ji zaslechnout ji nemůžeme (ani jinak "magicky") přinutit k tomu, aby promluvila. Jsou doby, kdy se pravda "odmlčí" (staří Iarraeli říkali, že v některých dobách "vášná byla řeč Hospodinova" apod.)

10. Skrze člověka, jejíž oslovila, může pravda "promluvit" v dějinách. A skrze lidi, kteří jsou ochotni tlumočení pravdy vyslechnout a nechat si pravdu "dojít", může pravda o dějinách "vítězit" (nikoliv ovšem definitivně; každé vítězství je vítězství určité formulace, a pravda nikdy nestává ve formulích, nýbrž emancipuje se z jejich sevření - pravda se nikdy definitivně neobjektivuje, nepředemětnuje). Proto smysl dějin nemůže být hledán v tom, co se stalo, a v souvislostech realizovaných a etablovaných, nýbrž v souvislostech, jež přesahují vše, co se stalo. Tak jako je spotřebí umělecké dílo oživit, např. zahrát, tak je třeba, aby historik mezi spoustou not našel ty, které k sobě náleží, a pak je "zahrál" ve své, jejich smysl oživující interpretaci. Ale zatímco dílo zůstává do značné míry uzavřeno v sebe, každá správná, "pravdivá" interpretovaná událost, resp. výzva dějinná se stává výzvou ukazující do budoucnosti. Smysl dějin lze "zahrát" jen tak, že správně "zahrajeme" minulost teď a zde, tak aby se naše nohy daly podle té melodie do pohybu a abychom v rytmu oné melodie vykročili do budoucnosti.

ooo ooo ooo

Praha 3.3.89

Vážený a milý příteli, děkuji za dopis z 29.1. Myslím, že zapadl plně do mého současného uvažování a vzpomínání: Když nedávno člověk mi nejbližší se sahal do galerie těch, na něž se znovu a znovu vzpomíná s vděčností, obdivem a láskou, ožívají v člověku i ti další, časově už vzdálení a přesto stále se vracející v hodnotách, které předali žijícím. Váš otec k nim patří - pro mne a jistě pro další, komu Ať pomohla růst. Máte pravdu - setkali jsme se jen několikrát (myslím poprvé, když jste mne někdy 69 nebo 70 zastavil v Jungmance - a vlastně ne, už začátkem 50 let či ještě 49 v Mně na besedě, kde jsem asi vypadal dost přiblíble, poněvadž proti lepšímu přesvědčení jsem držel disciplínu partaje, do níž jsem se nedávno "sloučil"). Ale z těch setkání jsem vždy cítil, že jste synem svého otce ... Snad se nám povede ještě sesetkat pořádně. Ještě jednou díky a přání všeho dobrého - i toho setkání.

Váš

Jiří Hájek

NEŽ POUDETE DO KINA...

Dobří holubi se vrací
(Filmový festival pracujících - zima 1989)

Režiséra Dušana Kleina, jehož filmem Dobří holubi se vrací zha-juje zimní část FFF 89, není třeba nijak zvlášť podrobně představovat. Všichni máme ještě v dobré paměti divácky velmi úspěšnou trilogii "o básnících", o které nejprve přichází svět, poté oni přicházejí o ilu-ze, aby nám na konec ukázali, jak jim chutná život. Pod vlivem skutečně neobvyklé divácké odezvy, již jsme u českých filmů už málem odvykli, zů- stala rázem zapomenuta Kleinova předcházející tvorba, které se programo- vě věnoval celé desetiletí - oblast kriminálního žánru.

Klein pochází z východního Slovenska (narodil se v roce 1939 v Mi- chalovcích) a k filmu se dostal poměrně záhy jako představitel chlapeck- ých rolí v několika slovenských filmech počátkem padesátých let. Slib- nou hereckou dráhu však opustil a na pražské FAMU vystudoval obor filmo- vé režie. Svůj první celovečerní film Misténka bez návratu realizoval v roce 1964 a na dlouhou dobu to také byl jeho film poslední. V druhé polovině šedesátých let se totiž cele věnoval práci pro Čs. televizi a na Barrandov se vrací v roce 1970 kriminálkou Jeden z nich je vrah.

Vyjmenovávat všechny tituly, které Klein v tomto žánru natočil, by asi bylo bezpředmětné, všechny trpí tak či onak klasickými neduhy české detektivky a jsou proto naprosto zaměnitelné. Snad jediné, co u Kleina lze v té době vyzdobit, je jistá snaha po příběhové věrohodnosti a větší psychologická charakterizace jednajících postav, která jeho filmy stavěla přeci jenom o stupeň výše nad takové odstazeující případy jako např. Mravenci nesou smrt, Černá punčocha a pod.

Bylo ovšem překvapující, když v roce 1982 natáčí komedii Jak svět přichází o básníky, podle spisovatelské prvotiny Ladislava Pecháčka. Ukázalo se však, že Klein zvládá komediální žánr neméně zručně a slyší navíc setkání s Pecháčkem se stalo velmi šťastným. Oba mají k sobě blíz- kě nejen datem narození (Pecháček je ročník 1940), ale i způsobem nazírá- ní na hemžení tohoto světa. V poměrně krátké době vznikla další dvě po- kračování "básníků": Jak básníci přicházejí o iluze a Jak básníkům chu- tá život. I když to nejsou žádná vele díla, podařilo se oběma autorům něco co se v kinematografii nestává často, udržet po celý triptych vzdušnou látku vkusné zábavy.

V roce 1986 si Klein odskočil od komedie společensko-kritickým snímek Kdo se bojí utíká, který však proběhl bez valného ohlasu. A tak se opět vrací k osvědčené spolupráci s Ladislavem Pecháčkem, jehož román Dobří holubi se vrací se stává předlohou stejnojmenného a zatím také posledního Kleinova filmu. Autoři zde nejdou po vyšlapaných cestách roz- vernosti "básníků", ale na pozadí tragikomického příběhu z protialkoholí- ké léčebny se snaží o postižení obecnějšího rámce společenské reality.

Představitel hlavního hrdiny, slovenský herec Milan Kňažko, říká o své roli: "...z hrdiny hevoří vnitřní hlas, touha žít, nepoddat se ni- čemu, mezdistat v zajetí, nebyt manipulován alkoholem ani lidmi... Žádná manipulace není příjemná, člověk by sám měl přijít na to, jak žít. Film neříká jednoznačně, jestli to hrdina dokáže, jen vyslovuje určitou nadě- ji... Je to film nejen o alkoholu, ale taky o lásce, o práci a o společ- nosti, o metodách a o manipulaci - prostě film s dost širokým záběrem, aby k němu našli cestu co nejširší vrstvy diváků..." Tolik slova herce. Divák ať posoudí sám, nakolik se to Kleinovi a Pecháčkovi podařilo.

JH

Poznámka diváka: Záměr tvůrců filmu je nesporně účelný a tematika závažná. Nepodařilo se však vytvořit drama ani příběh - síla filmu je v epizodicky zachycených zkušenostech nováčka k protialkoholní léčebně, která je odvážně stylizována jako mikrokosmos naší společnosti včetně mírně slaboduchých hesel a hlavního ošetřovatele-dozorce, kterého zpodo- bil R.Hrušínský st. velmi civilně a velice věrohodně. Slabé je motivován návrat a to dobovolný (jaký jiný?) protagonisty do léčebny. Při vycháze- ní z kina se za námi kdosi zeptal: "A proč se tam vlastně vrátil?" JŠ

JUDr. Gustáv Husák
prezident ČSSR

Praha - Hrad

Vážený pane prezidente,

dne 16. ledna t.r. bylo v Praze na Václavském náměstí zadrženo 14 československých občanů, kteří chtěli položit květinami uctít památku studenta Jana Palacha. Dnes jsou vesměs všichni stíháni pro trestný čin výtržnictví. Protože jsou mezi nimi i naši přátelé, lidé nám dobře známí svými čestnými občanskými postoji, lidé, kterých si vážíme, obracíme se na Vás, pane prezidente, s velmi naléhavou žádostí. Využijte své ústavní pravomoci a rozhodným způsobem se zasaďte o zrušení trestního stíhání Jany Petrové, Dany Němcové, Davida Němce, Alexandra Vondry, Petra Placáka, Otakara Vověrky, Václava Havla a dalších občanů, kteří se neprovinili ničím, za co by měli stanout před soudem.

Zasaďte se také o propuštění Ivana Jirouse, Petra Cibulky, Hany Marvanové a Tomáše Dvřáků, kteří jsou drženi ve vazbě již od října minulého roku. Také poukazujeme na násilnou hospitalizaci Augustina Navrátila v psychiatrické léčebně v Kroměříži. Ani tito lidé, dle našeho vědomí a svědomí, nespůsobili nic, kvůli čemu by měli být vězněni.

Vážený pane prezidente, zásahy bezpečnostních orgánů minulých dní na Václavském náměstí poukázaly na rostoucí konflikt mezi státní mocí a občanskou společností. Proto Vás žádáme: zasaďte se sám nebo pověřte kompetentní vládní orgány a zahajte dialog s občany této země.

Dne 28.1.1989

Hana Jüptnerová
gen. Svobody 816
Vrchlabí

Anna Hrudková
Jan Hrudka
Knapova 24
Jaroň

ooo ooo ooo

TEXT PROHLÁŠENÍ ČESKOSLOVENSKÝCH KULTURNÍCH A UMĚLECKÝCH OSOBNOSTÍ

Šestnáctého ledna byl na Václavském náměstí zatčen Václav Havel a další účastníci pietního aktu za Jana Palacha.

Nás, kteří Václava Havla známe jako vynikajícího dramatika a čestného člověka, znepokojuje a uráží, jak nepravdivě sdělovací prostředky o této události referují. Jako kulturní pracovníci jsme přesvědčení, že existující společenské problémy nelze zastírat ani řešit ostouzením, satyrizací a násilím.

Žádáme proto, aby československé úřady přistoupily na dialog, jehož užitečnost samy zdůrazňují.

Předpokladem takového dialogu je ovšem propuštění Václava Havla i všech ostatních neprávem zadržovaných a pravdivé informování veřejnosti.

ooo ooo ooo

Jestliže platí, že demokratická přestavba socialismu je historickou nutností a dílem samotného lidu, pak nesmí pokračovat konzervativní kurs stranicko-státních orgánů. Na pořadu dne je rozhodný a úplný rozchod s tímto kursem a přechod k politice opravdové obrody a radikálních změn. To bude teprve začátkem skutečné přestavby v příznivém politickém klimatu, po němž volá předseda vlády L. Adamec a pro jehož tvorbu je potřeba společně pracovat. Bez vodních děl a slzných bomb, bez neuvážené vyvolávaných emocí a škodlivých střetů.

23.1.1989

Čestmír Císař

Pro Vaši informaci a pro případnou diskusi uveřejňujeme tyto texty:
MANIFEST ČESKÝCH DĚTÍ

My, české děti, vyhlášíme, že Svatováclavská koruna, České království, trvá. Připravujeme se na příchod nového krále, což je náš nejvyšší cíl.

Král z boží milosti je Bohu odpovědný za svou zemí a za svůj lid!

Král je záštitou slabých proti mocným a bohatým!

Král je záruka, ochraňuje lesy, zvěř, přírodu proti vládnoucím a kriminálním živlům, bez nejmenšího pozastavení loupícím a ničícím poklady země, aniž by zemí, to co jí vzaly, nahradily!

Král je zákon, před kterým jsou si člověk, strom, zvíře, půda, Les rovní a jakékoliv jednání jednoho na úkor druhého je složín!

Král pronajímá svému lidu zemské statky nebo je dává v dědičné držení a má radost, když se jeho lid s úctou stará o dědictví země a s láskou obhospodařuje půdu, matku, z které on sám před tisíci lety vzešel.

Království je posvátné dědictví a posvátné dědictví je ta nejvyšší úcta ke všemu - ke každému stromu, potůčku, hoře, mravenci v lese, k lidem a jejich dílu, k důstojnosti každého jednotlivého člověka!

Království není vláda menšiny na úkor většiny či vláda většiny na úkor menšiny!

Království není vláda několika tisíc krabivců, samozvanců, černošrutů a parazitů země a národa!

Království je posvátné.

+++

Několik předběžných návrhů Českých dětí pro uspořádání věcí v království

& Církevní majetek budiž vrácen do rukou církve s tím, že umělecká díla patřící církvi, která jsou nyní v galeriích a muzeích, by tam, propůjčena církvi, zůstala; všechny ostatní v kostelech, klášterech apod. by také zůstala na svých místech; církvi budou vráceny všeckere budovy a panství.

& Panským ročům budiž jejich majetek vrácen s tím, že některá sídla a panství by byla králem vykoupena, z některých by se stala muzea v držení majitelů sídla a ostatní by zůstala jako sídla šlechtická.

& Kláštery a řeholní řády, základové kameny evropské civilizace, buďtež v plné šíři a doufáme i slávě obnoveny.

& Zeměpanské hrady a královská města buďtež zachována; poddanská města se buď vrátí pod správu šlechtickou (samozřejmě s veškerou odpovědností, které toto vlastnictví sebou přináší) nebo se budou moci vykoupit na města svobodná (ovšem s vyššími daněmi).

& Země Koruny, Slezsko, Horní a Dolní Lužice by byly vítány ve starém státoprávním velku, který denně vidáme na erbech středověkých staveb (nešlo by zde o moderní problém národnostní, ale jen a jen o otázku, co obyvatelstvo těchto zemí považuje dnes, po mnoha letech odtržení od Koruny české, za své dědictví).

& Královská vláda budiž taková, jakou si zvolí lid. Jestliže si zvolí komunistickou, bude komunistická; my však jsme přesvědčeni, že vláda nemusí mít, ba nemá mít žádný politický program - buď je dobrá nebo špatná. Jestli se někdo sám o sobě cítí komunistou či demokratem, je to

jeho věc. Navrhujeme přechod politických stran do oblastí kulturně zá-
bavných či mezi charitativní sdružení apod.

& Budeme mnohem intenzivněji jednat se Švédskem, s Vídní a s jinými
státy o navrácení nebo výměnu některých rukopisů, listin, uměleckých dě-
latic, které y sehrály v dějinách českého království významnou roli a
mají pro nás zásadní význam.

& Chceme přenést zpět do vlasti ostatky Jana Amose Komenského a
vzdát tomuto velikánu úctu, jež mu náleží.

& Provedeme totální přestavbu ekonomické základny země. Učiníme odkl-
od těžkého průmyslu, předválečného anarchizujícího produkujícího výrobky h-
dicí se do technických muzeí a děsivým způsobem ničícího přírodu a živo-
ní prostředí, k zcela jiným výrobním sférám, ekonomicky výhodným a přit-
tom nepoškozujícím své okolí.

& Zrušíme dnešní podobu zločinně řízeného zemědělství, které v honbě
za co nejvyššími výnosy, neúměrným zatížením, těžkou technikou, nesodpo-
vědnou meliorací, vysoušením mokřin, chemickým hnojením plundruje půdu,
otravuje ji jedy (tím i rostliny a zvířata) a přeměňuje půdu v poušť
plnou kamení.

& Energie: Necháme na vůli lidu, zda dále pokračovat ve výstavbě a
provozu jaderných elektráren, které mají proti tepelným tu výhodu, že
nejsou spojeny s emisími splodin. Hrozba radiativního zamoření je sase
jiná věc. Rozhodně okamžitě, bez prodloužení, instalujeme odlučovací zaří-
ní ve všech tepelných elektrárnách, ať to stojí, co to stojí.

& Zaměříme se na čím dál efektivnější získávání energie pomocí bezod-
padových technologií - ze slunečního záření, větru apod. a na její co
nejhospodárnější využití. Nakonec, bez energie se obejdeme, bez dědictví
ne.

& Prohlašujeme, že těchto několik bodů není žádný politický program,
což se nám hrausí, ale ty bezsákladnější a proto nám posvátné normy živo-
uchování, úcta a rozvíjení dědictví naší země a našich otců.

Petr Placák, dělník; Jáchym Topol, redaktor; Ladislav Leština, výtahář;
Josef Janíček, údržbář (hudebník); Jan Macháček, noční hlídač; Jiří Za-
vadil, chemik; Jan Brabec, hudebník; Luděk Marks, kulturní referent; An-
dřej Stankovič, domovník; Ivan M. Jirous, historik umění; Juliana Jirou-
sová, malířka; Plga Hochmanová, zaměstnankyně Židovského muzea; Anna Hr-
dílková, žena v domácnosti; Terezie Hradílková, žena v domácnosti; Eve-
lína Malíková, žena v domácnosti; Barbara Veselá, písarka; Ma Hundke,
singler; Martin Grůša, zahrádkář; Ivana Košenrpková, zpěv-
František Hochman, teolog; Martin Choura, hudebník; Alena Danková, spě-
vačka; Vít Krenlička, spisovatel; Lucie Váchová, zdravotní sestra; Mar-
ti Hradílek, student; Kamil Vaněk, pasák krav; Tatána Lutovská, student-
ka; Bohumír Hájek, topič; Jaroslav Ondrák, zámečník.

Za správnost podpisů Petr Placák, Chelčického 6, 130 00 Praha 3

ooo000ooo

STRANA ZELEBNÝCH

chce sdružovat špřevážně mladé lidi různých názorů,
postojů, vyznání...atd, kteří jsou pro socialistickou budoucnost a jimž
je společná touha po míru, porozumění a skutečně lidsky důstojném život-
na zemi.

Smyslem její existence bude kromě činnosti za zachování míru, za
ozbrojení také úsilí o ochranu přírody, historických památek, kulturní-
ho odkazu našich slovanských předků a rovněž snaha o zlepšení vztahů
mezi lidmi.

Strana zelených bude chránit zájmy žen, dětí a mládeže, ale i tě-
lesně postižených a starých lidí. - Dále chce vystupovat proti alko-
lismu, toxikománii, nikotinismu; šířit vědomosti o správné výživě a
metodách vedoucích k upevnění zdraví. - Chce sledovat, zda nedochází

k zneužívání postavení některými funkcionáři, k projevům povýšenectví či obohacování se na úkor pracujících.

Bude usilovat také o propagaci mezinárodního jazyka (Esperanto) jako účinného prostředku pro usnadnění kontaktů mezi lidmi různých národů.

Veškerá činnost se bude řídit zásadou dobrovolnosti.

Brno, 8.1.1989

Slávek Popelka

(Jánošíkova 37, Brno-Chrlice)

ooo 000 ooo

U manifestu Českých dětí jsme nedopatřením neuvedli datum: V Praze 28. května 1988.

ooo 000 ooo

C h l a d n é l é t o r o k u 1 9 5 3 (FFP - zima 1989)

Rok 1953. Čím se zapsal do dějin, čím se stal významný nebo přelomový, že jej režisér Alexander Proškin včlenil přímo do názvu svého filmu. V březnu roku 1953 zemřel Stalin. Miliony lidí na celém světě ho upřímně oplakávali, milonům jiných v sovětských lágrech a sibiřském vyhnanství svítila naděje. Naděje spojovaná s vyhlášenou amnestií a naděje - p kolikáté už - opět zklamaná. Vyhlášení amnestie se totiž týkalo jen těch kteří byli odsouzeni za skutečné zločiny, zlodějů, vrahů a násilníků. T na které by se po dlouhých letech žalářování měla především vztahovat, zůstali dál v trestních táborech a vyhnanství.

Okolnosti této podivné amnestie nejsou dosud zcela vyjasněny. Někteří sovětské historikové se však domnívají, že za záměrem vyhlášení amnestie stál Berija, který v nastalém chaosu, kdy skupiny propuštěných zločinců táhly zemi a drancovaly vesnice, zamýšlel rozpoutání nové vlny státního teroru, jež by mu dopomohla k snažšímu uchopení moci. Nebylo však dmysem autorů filmu pouštět se do historických hypotéz. Fakt konkrétní dějinné události uchopili jako výchozí bod zcela sevřeného, autentického příběhu, na němž se snažili zachytit několik charakteristických symptomů té doby.

Zároveň ale Alexandr Proškin zamýšlel vytvořit takové zpracování tématu, které osloví co nejširší vrstvy diváků. Proto zvolil žánr, který je jinak doménou amerických filmařů - westren. Je tu akční pásmo prudkých střetů výrazných charakterů, je tu motiv znovuzrození hrdiny v boji i finální triumf spravedlnosti. Zápletka je jasná a přehledná, plně podřízena záměru vtáhnout diváka co nejvíce do hlavního etického obsahu. A právě tento obsah vtiskuje dramatu svoji tragičnost, jež není jenom tragédií hrdinů, ale celé země, ubírá příchuť političnosti a naopak film povyšuje na vysoce mravní čin.

Není proto divu, že se Chladné léto roku 1953 po své premiéře v roce 1987 zařadilo svým významem k těm dílům sovětských filmařů, jež se dnes snaží otevřeně zmapovat do nedávna tabuizovaná období sovětských dějin. Je to i trochu překvapující nejen pro jisté výhrady kritiků, kteří ve způsobu westernového zpracování vidí určitou devalvaci tématu, ale hlavně proto, že se jedná o filmový debut.

Alexandr Proškin totiž od absolvování filmového institutu začátkem šedesátých let v Leningradě pracoval výhradně pro televizi. Ze však temné stránky stalinského období nebere jen jako ohvilkovou senzacnost, vyvolanou nynějším politickým uvolněním, svědčí i to, že v současné době připravuje film o akademiku Vavilevovi - oběti lysenkovských represí proti genetikům.

K filmu Chladné léto roku 1953 sluší připomenout jména těch, kteří ztvárnili hlavní hrdiny - vyhnance Kopalyče a Iuzga - Anatolije Papanova a Valerije Projemychova. Jejich vynikající herecké výkony typově podtrhují onen tragický podtext příběhu. Pro Papanova byla však tato herecká kreace tou poslední.